

TRANSILVANIA

FÓJA ASOCIAȚIUNEI TRANSILVANE PENTRU LITERATURA ROMÂNĂ ȘI
CULTURA POPORULUI ROMÂNŪ.

Nrulŭ 6.

SIBIIŪ, 15 IUNIŪ 1894.

Anulŭ XXV.

SCÓLELE NÓSTRE CONFESIONALE.

Sinódele eparchiale din provincia metropolitană ortodocșă română, conformŭ constituțiunei acestei biserici întrunite la Dumineca Tomei și ȝilele urmátore, au terminatŭ sesiunile lorŭ ordinare din anulŭ curentŭ. Tóte fără deosebire s'au ocupatŭ cu viŭ interesŭ și de scólele lorŭ, carŭ prin articolulŭ de lege XXVI. 1893. de noŭ sunt puse în fața unei grele probe, probe nu numai de progresare, ci chiarŭ de existență. Și acestŭ obiectŭ momentosŭ era pusŭ și între agendele congresului scolasticŭ greco-catolicŭ, convocatŭ la Blajŭ pe ȝiua. de 4 luniŭ n., dar prin unŭ ordinŭ telegraficŭ alŭ ministrului de instrucțiune conte Csáky amánatŭ pe — alte timpuri.

Articolulŭ de lege amintitŭ este o continuare a restringerii libertăȝii bisericilorŭ asupra scólelorŭ confesionale, restringere începută la 1868, și urmată totŭ cu mai multă asprime aprópe anŭ de anŭ, restringere, carea vatemă aduncŭ autonomia bisericilorŭ și tinde a lua din mânilorŭ mulȝime de scóle înființate de ele și susținute cu grele jertfe până acum. Cáci durere este o frasă gólă, că dela reintroducerea constituțiunei ungare, adecă la stăruința guvernului s'arŭ fi înmulțitŭ numérulŭ scólelorŭ confesionale, s'arŭ fi ammelioratŭ salariile învêțătorești, arŭ fi sporitŭ numérulŭ scolarilorŭ și altele de acestŭ felŭ; ci adevêrulŭ e, în specialŭ cu privire la scólele române, că bisericile în fața situațiunei îngreuiate din ce în ce au pusŭ îndoită silință întru promovarea cultu-

rei credincioșilor lor. Ear meritul guvernului se reduce aprópe la rolul negativ, cá luándü mäsuri contrare justelor dorințe și aspirațiunii ale acelorü școle, aü silitü pre susținătorii lorü la înmulțite sacrificii: îngreunándü învătăméntulü, l'a promovátü.

Foile nóstre naționale, și indeosebii cele bisericesci și scolare, aü marcatü de ajunsü însemnătatea acestei legi mai nóue, și organele nóstre bisericesci, chiámate în primă liniă la aperiarea școlei confesionale de ingerința organelorü nechiámate, și-aü pusü tótă silința, a evita pericolulü amenințatoriü. Cáci pericolü este în adevărü, când bisericeii, carea este chiámata a imprima generațiunei tinere pentru tótă vieța caracterulü religiosității și moralității, i se ia partea cuvenită ei de influință asupra școlei poporale. Dar pericolulü cresce, cândü într'unü statü poliglotü, unde fiä-care poporü are dreptü și la cultura sa națională, acéstă cultură unui poporü i se îngreniéză, ba i se face aprópe imposibilă, în favorulü altui poporü. Și acesta este „donum“, ce sub masca liberalismulü stă ascunsü în aceste nisuințe!

Nu este scopulü nostru, a întra cu acéstă ocasiune în tóte aménunțele legii premenționate; punctele principale, cari agravéză și împedecă progresulü școlei confesionale, și prin acésta ne provócă a sári întru aperiarea ei, sunt cu deosebire: *urcarea salariilorü învățatoresci, apoi instituirea și disciplinarea învățătorilorü.*

Salariile învățatoresci, în sensulü acestei legi, nu potü fi mai micü de 300 fl., locuința corespunđetóre, grădină de $\frac{1}{4}$ jugerü, ear ale adiunțilorü nu potü fi mai micü de 200 fl.; stațiunile învățatoresci aü să se întregescă în restimpü de $\frac{1}{2}$ anü, după mórtea învățătorulü vėduva și orfaniü se bucură 6 luni de beneficiile aceluia; în fine se prevėd pentru învățători 5 cuinquenale de câte 50 fl.

Tóte acestea sunt lucruri bune, — la părere; dar privindü la împregiurările cele grele, în cari a trăitü poporulü nostru până la jumėtatea acestui seculü, crearea de ađi până

mâne de atarî salarii este o sarcină foarte apăsătoare. Pământurile noastre comunale sunt puține s'au lipsesc de tot; veniturile alodiale le absorbă salariile notarilor și diregătorilor locali; și astfel prevedutele salarii învățătoresci sunt a se aduna partea cea mai mare prin repartiziuni preste repartiziuni dela popor. Ear ajutoriul până la 60 fl. anual, ce-l promite statul pentru întregirea până la 300 fl. a salariului, nu se dă, precum s'ar' conveni, într'o sumă pașală bisericei respective, ca ea se acopere acele lipse, cari ea le cunoște mai bine, ci pe lângă împlinirea formelor prescise se confere an' de an' direct' comunelor singulare. Apăsătoare însă devin' aceste ajut'ore îndată ce trec' suma de 60 fl., căci atunci alegerea învățătorului confesional' este a se așterne ministrului spre aprobare. Adeacă nu confesiunea, carea contribue $\frac{3}{4}$ la salariu, ci potestatea statului, carea ajut'ă cu $\frac{1}{4}$, are cuvântul decisiv' în cauză. Căci dacă sunt din partea acest' potestăți obiecțiuni din punct' de vedere al' „intereselor' statului“, precum: necunoscința de ajuns' a limbei maghiare, acțiun' contra statului, și câte t'ote altele se pot' subsuma la acest' titlu atât' de elastic', atunci ministrul în termin' de 30 zile dispune altă alegere; și dacă și față cu acesta are vre-o obiecțiune, denumesce el' învățător' pe cine voiesce, numai s'ă fiă de confesiunea respectivă.

Unde e aici autonomia bisericei?

Dar autonomia acesta devine apr'ope ilusoriă prin dispozițiunea cuprinsă în §. 12, după care unde și când o cer' acesta importante „interese de stat“, în urma votului comitetului administrativ' comitatens', ajutoriul se sisteză, și în locul sc'olei confesionale se face sc'olă de stat. Și tot' asemenea se sisteză sc'ola confesională, dacă nu se solvesce regulat' salariul învățătoresc', și dacă unul după altul' au fost' amovați doi învățători, pentru că ar' fi lucrat' contra statului. Lucrarea acesta „contra statului“ este noțiune vagă, se p'ote esplica cum place organului statului, și sc'ola confesională e lăsată pradă volniciei.

Dar asprimea dispozițiilor legii merge crescându. Dăcă din partea statului se dă unei scôle ajutoriū de preste 60 fl. anual, *atunci autoritatea* bisericească sentința sa de o eventuală destituire a învățatoriului trebuie se o așternă ministrului, și ea intră în valóre numai dăcă ministrul n'o dificultăză în timpū de 30 zile. Altmintrea ministrul pôte dispune cercetare nouă, și la aceea întrevine și unū membru alū comitetului administrativū comitatensū. Dar și mai multū. La o scólă ajutată dela statū ministrul pôte cere *disciplinarea* învățatoriului, și ori când, chiar și înainte de încheierea cercetărei, pôte sista ajutoriulū, ear sentința adusă de autoritatea bisericească, chiarū și dăcă n'arū enuncia destituire, are a se așterne ministrului; ba dăcă cercetarea nu s'ar termina în restimpū de trei luni, atunci ministrul o predă comitetului administrativū comitatensū. În fine cândū învățatoriul subvenționatū și dela statū e acusatū că urmăresce tendințe „contra statului“, ministrul chiarū dela începutū pune disciplina lui în mâna comitetului administrativū; și dăcă autoritatea bisericească nu esecută în timpū de 14 zile sentințele comitetului și respective ale ministrului, esecutarea se dă organelorū administrative.

Totū asemenea ingerințe se acórdă ministrului, cândū adausulū de cuincuenale ajunge la 90 fl.

Ear definițiunea „direcțiunei contra statului“ : lucrare contra constituțiunei, contra caracterului „naționalū“ (în ce înțelesū?), contra intregității etc., este de așa, încatū mai nu sciū, ce nu s'arū putē imputa unū învățatoriū ca „direcțiune contra statului“. Dór chiar și însași înființarea și susținerea scôlei confesionale!

Acestea sunt esența legii în cestiune, carea lovesce aspru în autonomia garantată prin lege a bisericilor; dar în fine, pe lângă tótă combaterea proiectelorū din partea organelorū bisericesci, ea e acum lege sancționată, și avem a ne supune ei. Dar instrucțiunea ministrului, care statorcesce terminī

de totu scurti pentru punerea ei in lucrare, ingreuiéazã și mai multu greutatea ei.

Fața cu aceste dispozițiuni, autoritățile bisericesci din tote părțile au luatú măsurile posibile pentru ameliorarea salariilor invetătoresci, precum și pentru cualificațiunea invetătorilor; și cu mare bucuriã putem constata, cã poporul nostru, fiind aici vorba „de legea și de limba lui“, de nou și-a încordatú tote puterile spre a îmbunătăți salariile invetătoresci, și a-și asigura esistența scólei confesionale și totodată naționale. Ba încă și mai multu. La apelul autorităților bisericesci elú a făcutú și colecte benevole, ca astfel comunele mai numeroase și mai cu dare de mână se vină in ajutoriú și comunelor mai mici și mai sêrace.

În adevêrú multu s'a făcutú; dar multu mai este de făcutú. Sute de comune bisericesci nu potú urca salariulú la suma pretinsă de lege; colectele făcute nu ajungú nici pe departe a plini golulú; fondurile centrale bisericesci sunt aprópe sleite.

De aceea tote sínódele eparchiale, tote autoritățile bisericilorú române fără deosebire au dispusú innoite colecte pe la credincioșii lorú, au încordatú firele ajutozelorú din centre, au datú comunelorú bisericesci instrucțiunile de lipsă și in fine, punêndú la o parte nefericita nóstră desbinare confesională, au intratú la conțelegeri frățesci, ca unde una seú alta comună bisericescă singurá nu póte presta salariulú prescrișú, *acolo ambe comunele se ntrunescă puterile lorú*, și astfel scóla majorității se póte caracterulú seú confesionalú, ear minoritatea cu aceleși drepturi și datorințe se contribue la susținerea ei.

Accentuãmú cu deosebire punctulú din urmă, și credemú, cã decã se va procede in privința acésta din tote părțile cu devotamentulú cuvenitú, scóla română va puté întimpina și acéstă tempestă, ce se ridică asupra ei, și in nobilă emulațiune cu celelalte instituțiuni culturale ale poporului nostru, va continua și ea, a manifesta valórea și vitalitatea aceluia.

Z. Boiu.

ÎNCĂ ODATĂ DIPLOMA FAMILIEI NOBILE ROMÂNE „VOYK OLACHUS“.

În Nr. 1. a. c. alu acesteï foi amă fostu publicatū diploma unei donațiunii, ce o făcuse regele Ludovicū alū Ungariei familiei române „Voyk Olachus“ la anulū 1376, respective transsumptulū acelei diplome datū de regina Maria la 1386. Acea diplomă face parte din colecțiunea, ce II. Sa D. Eppū *Mihalyi* din Lugojū o a pusū la dispozițiunea dluī I. cav. de *Fușcariū* la adunarea diplomelorū familiilorū nobile române, și prin bunătatea DSale a ajunsū a fi publicatā în fōia nōstrā.

Astăđi suntem în plăcuta poziție, a puté da și unū facsimile alū aceluī transsumptū, care s'a confecționatū în stabilimentele Academiei române și care-lū accludemū Nrului de față, ear pentru înlesnirea cetitoruluī repețiimū tecstulū publicatū în Nr. 1. Chiāmămū atențiunea literațilorū asupra acestuī documentū, însemnatū nu numai pentru vechimea luī, ci și pentru memorabilul pasagiū de însemnătate istorică, că luī Voicu și eređilorū luī se dá moșia Balașnița din Bauatū cu tōte acele libertăți și drepturi, de cari se bucură de multū — „consueti sunt“ — celelalte familii nobile române din aceluī districtū, adecā alū Mehadieī, seū în limba poporuluī Meediei de astăđi.

Acea diplomă dar este cea următōre:

„Nos Maria dei gratia regina Hungariae, Dalmaciae, Croaciae etcetera notum facimus universis praesentes inspecturis, quod Demetrius filius Voyk Olachus nostrae maiestatis de districtu Myhald in sua item Serviani Bogdani Thomae et Blasii fratrum suorum uterinorum personis ad nostrae serenitatis veniens praesentiam exhibuit nobis quasdem literas patentes serenissimi principis olim domini Lodovici regis Hungariae, Poloniae, Dalmaciae etcetera genitoris nostri carissimi felicis recordationis super donatione cuiusdam possessionis Balasnichia vocatae juxta fluvium Balasnichia nominatum in dicto districtu de Myhald existentis per ipsum condam dominum Ludovicum regem Hungariae patrem nostrum reverendum sibi et dictis fratribus suis facta confectas petens nos humili precum cum instantia, ut tenorum earundem praesentibus nostris literis patentibus transscribi et traussummi fa-

cere dignemur. Quarum tenor talis est. Nos Lodovicus dei gratia rex Hungariae, Poloniae, Dalnaciae etcetera memoriae commendamus per praesentes, quod nos attendentes fidelitates et servitia Serviani Bogdani Demetrii Thomae et Blasii filiorum Vayk Olachorum nostrum, quae iidem in plerisque nostris expeditionibus et specialiter in exercitibus nostris adversus Rascenos et etiam contra Bulgaros motis siguanter vero in reobtentione civitatis et terrae Zeuriniensis nostrae studuerunt exhibere maiestati et exhibent in praesenti ac exhibituros se efferunt in futurum, quandam possessionem Balasnicha vocatam iuxta fluvium Blasnicha nominatum in districtu de Myhald existentem, quae propter infidelitatem Ladizlai filii Lebach, qui derelicta fidelitatis via ad partes fugit Transalpinas in despectum nostrae maiestatis et nostro adhaesit aemulo ad nostras manus et regiam nostram collationem devoluta fore perhibetur, eisdem filiis Vayk Olachis nostris fidelibus ipsorumque heredibus et posteritatibus universis cum omnibus suis utilitatibus et pertinentiis sub suis veris metis et antiquis novae donationis nostrae titulo iure perpetuo et irrevocabiler absque praeiudicio iuris alieni dedimus, donavimus et contulimus ea libertate et consuetudine possidendam, tenendam et habendam, qua ceteri nobiles Olachi districtu in eodem suas possessiones conservare sunt consueti. Praesentes autem sub magno nostro sigilo emanari faciemus, dum nobis fuerint reportatae. Datum in Wysegrad, in Octavis festi corporis Christi, anno domini M^oCCCLXX mo sexto.

Nos itaque iustis et legitimis supplicationibus praedicti Demetrii suo et praedictorum fratrum suorum nominibus nostrae maiestati humiliter porrectis reginali benignitate favorabiliter inclinati praetactas literas ipsius olim genitoris nostri quo ad omnes suas continentias et clausulas approbantes tenoremque earundem praesentibus nostris literis de verbo ad verbum nihil addendo nihilque diminuendo transscribi et transsumi facientes eatenus, quatenus eadem rite et rationabiliter emanatae et prout veritati suffragantur, eisdem Demetrio et suis fratribus ac eorum heredibus salvis iuribus alienis perpetuo valituras ratificamus harum nostrarum testimonio literarum, quas sub magno nostro sigillo dari faciemus, dum nobis fuerint reportatae. Datum Budae, Sabbato proximo post festum beatae Dorotheae virginis et martyris, anno domini M^oCCC.LXXX° mo sexto^o.

Sub sigillū: *Relatio Nicolai de Zeech palatini
per Nicolaum Beke.*

MATERIALŪ PENTRU ISTORIA TIPOGRAFIEI ROMÂNE.

(Din istoria tipografiei universităţii din Buda.)

Tipografia din Buda s'a înfiinţatū, dupăcum se presupune, pe la anulū 1775.

Acéstă tipografiă s'a numitū a Universităţii din Buda şi-şi are începutulū seū din Tirmava seū Sămbata-mare.

După mórtea archiepiscopului dela Strigoniū Franciscū Forgács tipografia acéstă a devenitū în posesiunea Iesuiţilorū.

Desfiinţându-se pe la anulū 1773 acest ordinū călugărescū, tóte bunurile societăţii, dimpreună cu tipografia, s'au dăruiţ de Împărătésă-regină Maria Teresiă prin diploma dto 13 Februariū 1775 unversităţii uugurescī din Buda.

Strămutarea tipografiei s'a întêmplatū la anulū 1776. Ear în anulū următorii 1777 aceea şi-a începutū activitatea sa, tipărindu-se prima carte cunoscută până acum în limba latină sub titlulū: *Elementa rei rusticae in usum academi-arum regni Hungariae conscripta. Mitterpacher Ludovicus. 8° pg. 196. Buda 1777.*

Tipografia acéstă a universităţii ca instituţiune regescă a dobânditū cu timpulū mai multe prerogative şi drepturi, de care s'a bucuratū multū timpū.

Litere cirilice proprii n'a avutū tipografia acéstă, fiind-că pe acele timpuri tipografiă cu litere cirile era, afară de Transilvania, numai în Viena.

În Viena a esistatū o tipografiă cu cirile, numită orientalicescă a nobilului de curte Iosif de Kurzböck, înfiinţată în urmarea sinodului Iliricescū dela anulū 1774, ţinutū la Carlověţū *).

*) Cele dintăiū produse literare ale acestei tipografii cu cirile, cunoscute până acum, sunt: a) Catehisisū micū saū scurtă pravoslavnică Mărturisire a legei grecescī neunite pentru tréba pruncilorū celorū neuniţi rumănesci făcută. Beciū 1777; b) ducere de mâna cătră Aritmetică saū socotéla pentru tréba pruncilorū

După ce s'aŭ tipărită o mulțime de cărți, atâtă cu cîrile căt și cu latine, tipografia acésta a trecutū dela librariulū și tipografulū Iosif de Kurzböck în posesiunea lui Stefanū Novacovicū, agentū de curte, nu scim sub ce împregiurări, cam înainte de anulū 1793, căci Cazaniile**), care s'aŭ tipărită pe acelū timpū în Viena, s'aŭ tipărită deja în tipografia lui Stefanū de Novacovics.

Dela acest Novacovics aŭ trecutū tipografia în posesiunea universității unguresci din Buda, dupăcum se spune, prin contractū de cumpărare.

Ear dupăcum ne spune Baloghy Stefan în precuvântarea la opera sa așa numită: „A magyar kir. Egyetemi nyomda Termékeinek czimjegyzéke (1777—1877), Buda 1882“ tipografia cirilică a lui Stefan Novacovics s'ar fi strămutatū dela Viena la Buda, și dela Stefan Novacovics ar fi trecutū în posesiunea universității.

Aserțiunea acésta a lui Baloghy nu sē pôte justifica cu nici unū productū literariū din tipografia lui Stefan Novacovics din Buda, celū puținū până acum nu s'a pututū produce nici o carte tipărită în tipografia din Buda de Stefan Novacovics! —

rumănesci celorū neuniți, ce se învătă în scólele cele mici, Beci 1777. Ér cu litere latine: Samuilū Clain. Carte de Rogaciuni Pentru Evlavia Homului Chrestin. În Viena typarită la Ioseph Nob. de Kurzbeke. Annu'l Incarnații Domnului MDCCLXXIX (1779) (Ar. Densușanū Revista critică literară 1893 Nr. 4 pg. 168 și altele măi multe). —

**) Adunarea Cazaniilorū a multora feliurī de cuvinte învătătoře de moravurī bune, la Dumineci și Sărbătorī prăsnuitoře în trei părți deosebi cuprinđindu-se. Cu slobozenia celorū măi mari. Și blagoslovenia pravoslavnicului archiepiscopului și metropolitului Carlovětului. Întru împărătésca cetatea Beciului. În tipografie de bunū ném născutului Stefan de Novacovics la anulū 1793 (αψρρ) folis VII. + 270 pg.

Ear răposatulă Dr. Vasilie Popp spunea pe la anulă 1838 în disertația despre tipografiile romănescă pg. 93, unde vorbește despre tipografia din Buda, cumcă mai târđiă de anulă 1793 tipografia lui Stefan Novacovicăiă pe lângă contract de cumperare veni în stăpăuirea universităăii, cu privilegiă, ca nimenea în Ungaria, cărăi romănescă să nu tipărescă, până nu-și va scôte universitatea tôte cheltuelile, care aă avută cu acestă tipografiă.

Dar oră cum va fi fostă începutulă acestei tipografii, mie mi-a *succesă* a descoperi celă dintăiă productă ală ei, și încă cu litere latine.

Fără nici o îndoială celă dintăiă productă literară ală tipografiei din Buda este ună Catechism romănescă cu litere latine, pre carele îlă cunoscemă până acum.

Neobositulă istorică și scrutatoriă istorică, dlă Nicolae Densusiană, cu ocașiunea cercetăriloră sale prin bibliotecele publice și private din Ungaria și Transilvania, între multe altele, ne descoperi multe monumente literare necunoscute de noiă până acum. Dintru aceste multe enumerămă de astădată Catechismulă aflată în Biblioteca universităăii din Pesta.

Acest Catechism pörtă, din cuvântă în cuvântă, titlulă acesta: „Katekizmul csel mare cu AEntraebaery și Raespunszury tokmit Paentru AEnvaecaetura tuturoră Krestino-Katolicsilor aen caerile Prea AEnnaelczatej, si Prea luminatej AEmpaeraeteaszj - Krajeszi Aosztolicsesty. Pin un Pater a Raendulă Szvaentului Francesko si a Provinciej Bulgarii preot cu Porunka si Blagoszlovenja cselor maj mary din Nemcyae pe Rumaenyae aentorsz. La tipar dat si tiparit. AEn Buda ku szlovele Krajeszkului Universzitas 8° 200 pg. (Veđi: Analele Academiei Rom. Bucuresci 1881 Ser. II-a tom. II-a Sectia 1-a pg. 203 Nota 56). Ear Nota dnulă N. Densusian sună astfelă: „dupăcum se vede din titlu, manuscrisulă este din timpulă Împăratesei Maria Teresia (1780)“.

Acest Catechism, dupăcum se vede, era prezentatū ca manuscris după tótă regula tipografiei sē se tipărescă. Decă dlū Nic. Densușanū spune, că e manuscris, atunci nu s'a tipăritū, ci zace ca manuscris în biblioteca universității. Și prin urmare nu se pôte numera între cărțile tipărite!

Dar marea turburată a timpurilor fatale din trecutū din când în când a aruncatū la țermuri, câte o frântură, câte o rămășiță, câte o ruină de cutare monumentū și din literatura românescă.

Astfelū și eū avuī o întēmplare norocósă, de descoperiī unū monumentū literarū tipăritū la anulū 1780, carele precum se vede, e o copie tipărită după Catechismulū aflatū de dlū N. Densușianū în biblioteca universității din Buda. —

Pe când esemplariulū manuscris alū dlui N. Densușianū cuprinde 200 pagine, alū meū tipăritū cuprinde numai 76 pag. și e în formatulū 8°, avēnd următorilū titlu:

„Katekizmul

ku AEntraebaery

si

Raespunsury tocmit

paentru aenvaecaetura tinerilor a krestino-katolicsilor. AEn caerile Prēa aennaelczatej, si prēa luminatej aempaeraetēaszzej-kraejejaszi Aposztolicesty.

A E n B u d a.

Ku Szlóvele Kraejeszkuluj Unverszítás. Annúl MDCCLXXX“ (1780) 8° pag. 76 esemplariū completū și bine pēstratū.

Spre curiositatea on. lectori īmī permit a reproduce câteva bucăți din trēnsulū, cu tótă barbaria ortografiei lui, și anume:

„Povaeczuirea.

E) Cse jēaszte Katekizmul?

R) Katekizmul jēaszte, AEnvaecaetura stinci Krestinesty Katolicesty. Au, jēaszte Kartēa, aen kare szae kuprinde AEnvaecaetura Kresztinēaszkae Katolicēsaszkae.

E) AEn kaete paertz aen Katekizmul acseszta szae deszparte aenvaecaetura Krestinêaszkae Katolicsêaszkae?

R) AEnvaecaetura Krestineaszkae aen Katekizmul acsészta aen csincs paertz, si un Adaosz szae deszparte.

E) Kare szaent acselé csincs paertz?

R) Acseále csincs paertz szaent acsêaszte:

1. Kredincza.
2. Naedêaxdêa.
3. Iubirêa, au Dragosztêa.
4. Szvintele Tajne.
5. Adaozu de acseale patru de pe Urmâe. —

Credeulû dela pag. 5 se începe:

„Kred aen Dumnezeau, Tatael tot putêarnikul, ziditóruł cseruluj, și al paemaentuluj etc.

La pagina 120 e rugăciunea Domnului așa:

„Tatael nosztru, kare jesty aen Csery. Szvinczâszkae sze numele taeu, vie aempaeraecsia ta. Fie voja ta, precum aen cserj, asa si pe paemaent. Paejnêa noasztrae de tôte zilele daene noao asztaez. Si jartae noao datoriile nôasztre precum si noj jertaem datornicsilor nostri. Si nu ne du aen iszpitae, csi ne izbăvêaste de raeu. Amen“.

La pag. 27 poruncile dumneșeesci:

„De zêacse poruncsy a luj Dumnez aen obsthiae.

1. Szae krez numaj aen un Dumnezeau.
2. Szae nu pomenesty Numele Dumnezeaului taeu aendesaert.

3. Szae csinsztesty zua de Szaerbaetóre.

4. Szae csinsztesty pe Tatael taeu și pe Mama ta, ka aendelungát szae traejesty, si ca bine szaecz fie pe paemaent.

5. Szae nu Ucsizy.

6. Szae nu Kurvesty.

7. Sze nu fury.

8. Szae nu puny maerturie sztraembae aen protivirea appropeluj taeu.

9. Szae nu raevnesty Muiearea approapeluj taeu.
 10. Szae nu raevnesty lucru approapeluj tae“.

La pagina 35-a poruncile bisericesci :

„De poruncsile beszearecsi aen obsthiae.

1. Szaerbaetorele sze csinem etc.

La pagina 43. Sfintele taine :

„De szvintele Tajne, au szakramente.

1. Botezul.

2. Mirul, au Krizma.

3. Szvincenia Altarului, au Szvaenta Kuminekaeturae.

4. Pokaeincza.

5. Unszorêa, au Ungserêa de pe urme.

6. Szvaentul Raend, au Hirotonia.

7. Kununia“.

1798. Ear cu litere cirilice celū dintăiū productū alū tipografiei din Buda până acuma cunoscutū este fără îndoială o carte dela Doctorulū de ochi Ioanū Molnarū, forte însemnată în literatura românescă, și anume : „Retorica adecă Învățătura și întocmirea frumósei cuvântării. Acum ântăiū izvodită pre limba românescă. Buda. S'au tipăritū în crăesca tipografia orientalicéscă a Universitatei Pestei. 1798 formatulū 8° pag. 296.

Afară de acéstă carte, unică în feliulū seū, carea ar face mare onóre, multorū autorī modernī de Retorică, respective profesori de retorică, decă s'ar retipări și s'ar întroduce de studiū obligatoriū prin Institutele teologice, mai cunoscemū o carte totū din același anū ca productū alū tipografiei din Buda în limba românescă pre o pagină, și germană pe altă pagină paralelă, sub titlulū :

„Ducere de mână cătră cinste și direptate, adecă la copiī rumânesci cei ce în scólele cele mici, sē învață spre cetanie rânduita carte. Cu învoirea stăpânitorilorū. În Budă Tipărită la Crăiasca universității tipografie 1798, 8° pg. 261.

1799. Altă carte cunoscută până acuma este cartea foarte prețioasă și rară a literatului bănățian Paulu *Iorgovici* (1764—1808) dela Varadia comitatul Timișorei, alu cărei titlu e: „Observații de limba românească prin Paulu Iorgovici făcute. În Buda. S'au tipăritu la crăesca universității tipografie. 1799 formatu 8° mic XII + 93 pagini. —

Totū din acestū anū mai avem de a pomeni încă o carte cu litere cirilice, însă fără a fi însemnatū pre ea numele autorului. După cum am aflat din istoriile literaturēi nōstre și din biografiile literaților nōstri, toți conglašuescū cumcă autorulū cărții, care o vom pomeni mai la vale, e Samuilū *Clain*, carele o traduse după Baumeister. Are următorulū titlu: *Logica*, adecă: Partea cea cuvântătoare a filosofiei. În Buda. S'au tipăritū în crăiasca tipografia orientalică a universitatei Pestei 1799 pag. 205, formatulū 8° m.

Acēsta logică este prima carte de filosofie în felulū seū în limba românească.

O altă carte prea interesantă în limba românească, tipărită cu litere latine în tipografia din Buda totū la anulū acesta, este cartea cu titlulū: „Evangeliile la toate Duminecsile si Szerbetorile preszte tot anul, Karele ku endemnarea precinsztitej si szlevitei Doamnej Konziliariszej Margaritej Tomejan. Pre limba raemleneaszke au tēlmecsit si Drept veszelia jej csea szufleteaszke ku ortografie unguereaszke la Tipariū au dat Perintele David Biró dela Szfaental Petru din csinul Piarisztilor. La Buda Al doilea prea kitit asezat tipariū. Tiperit en Tipografia Universitatej Krejestj 1799“.

1800. În anulū acesta n'am pututū descoperi până acum se se fiă tipăritū vre-o carte românească, afară de Istoria universală, secelele antice, după Milet. 8°, pag. 436 + 21. pomenită la D. Jarcu bibliografia română ed. II-a Bucuresci 1873. pag. 19. Titlulū ei este celū următoriu:

Istoria universală adecă de obște, care cuprinde în sine întēmplările veacurilor vechi întocmită priu Signiorū Milet commembru Academiei frâncești din Lion. —

Eară acum ântaia dată tălmăcită în limba românească. Tomulă întâiū. În Buda, saū tipăritū în crăiasca tipografie orientalicăscă a universităței Pestii. — 1800. Deși pe titlu nu e însemnatū numele tălmăcitoriului, dar în cuvântarea înainte se đice: „Acéstă istorie se ivesce acum și în limba românească, urmând la tălmăcirea ei din adinsū aī da înțelesulū celū încuviințatū, cu care aū însuflețitū și istoriculū Milet originalulū seū; la așezarea acesteī istoriī am împrumutatū și cuvinte dela maica noastră limbă latinăscă, că în unele părți și ținuturi sunt lăcuitoři deprinși cu ele, eară pe alte locuri nu sunt obicinuite; pentru aceea le-am tâlcuitū cu cuvinte de obște înțelegătore, ca să răspundă folosului și binelui preste totū mai cu sporiū. Scrisă în Cetatea Sibiiului în Iuliu 1800. Ioanū Molnar de Milershaim, profesorū publicū în Academia Clujului și Doctor de ochi în marele principatū alū Ardealului“ — pag. XXXII + 436 + XXII. esemplarū completū în biblioteca mea. —

1801. În anulū acesta nu am aflatū se se fiă tipăritū vre-o carte românească cu litere cirile. Am aflat însă o carte tipărită cu litere latine sub titlulū: „Poveczuire szau ducsere de maene kétré csinszte si direptate, adéke: Karte Raenduité szpre csetánie, péntru Kopii Românenesti csej cse énváczé en Skoalele cséle micsi. La Buda. Tiperite ku keltujala Krejesty orientalicsestij Tipografij a Unverszitatej Pestij 1801“. pag. 157 în 5 părți, 8°. Precum se vede, e făcută întru acestū chipū cu acéstă ortografie după ediția germană-română tipărită totū la Buda în anulū 1798. — *Emilianū Micu.*

BIBLIOTECA ACADEMIEI ROMÂNE.

În Nrii 4 și 5 ai acesteī foi amū comunicatū raportulū secretarului generalū alū Academiei române dlū Demetriū Sturdza asupra lucrărilorū aceleia din anulū 1893/4. Astăđi venimū a comunica datele privitoare la biblioteca Academiei, precum ni se presentă acelea în raportulū comisiunei bibliotecēi pe anulū espiratū 1892/3.

Colecțiunile bibliotecii în periodul acesta au *crescută* în modul următoriu:

1. S'au cumperat 492 volume și broșuri tipărite, 11 volume manuscrite, 12 volume ȃiare vechi, 98 foi volante, 58 charte geografice, 5 atlase, 5 albumuri, 249 documente și 21 stampe.

2. Dela instituțiunile de cultură dinlăuntru și dinafară s'au priimită în schimb 616 volume și broșuri.

3. Dela tipografiile din țeră au întrat 948 volume și broșuri și 231 ȃiare.

4. Cu deosebire înse a sporit ă biblioteca prin darurile, și i s'au făcut ă și i se fac ă continu ă, cari în periodul acesta au atins ă cifra de 3536 volume și broșuri, 103 manuscrite, 78 ȃiare, 4 foi volante, 3 charte geografice, 1 atlas ă, 1 album ă, 4 portrete și 16 stampe. Între aceste daruri ocupă locul prim ă biblioteca r ăposatului episcop ă Melchisedec ă, compus ă din 2511 volume c ărti tipărite și 82 manuscrite, apoi biblioteca lui Georgi ă Lazar ă, de 96 volume tipărite și manuscrite, d ăruită de P. Archimandrit ă Dr. Ilarion ă Pușcari ă; dup ă aceea 300 volume publicațiunii diplomatice în diferite limbi, d ăruite de dl ă D. A. Sturdza, 53 volume ȃiare vechi, d ăruite de familia fericitului G. Barișiu și 178 volume publicațiunii periodice franceze, d ăruite de dl ă Radu Rosetti.

5. Tot ă asemenea s'a înavuțit ă și colecțiunea manuscritelor prin prețioșele d ăruiri, ce s'au făcut ă Academiei dela dd. Ioan ă Ghica (corespondența sa cu Gr. Alexandrescu și V. Alexandri), V. A. Urechia, C. Erbicean ă, C. Esarcu, Dr. N. Calinderu, D. C. Ol ănescu, Eppu Ghenadie (un ă hatșerif ă original ă), R. Rosetti, S. Șom ănescu, C. Colșescu, Zane, E. Varnav ă, O. Lugojanu, G. Murnu.

6. Celelalte colecțiunii ale Academiei asemenea au sporit ă prin prețioșele d ăruiri. Așa a d ăruit ă M. S. Regele un ă album ă cu 2 reproduceri ale stemei Țerei-Rom ănesci, 2 tipuri de Rom ăni din secolul ă XVII. și portretul ă lui V. Alexandri. Apoi au d ăruit ă:

D. D, A. Sturdza 12 stampe chromolitografice cu vederi pe Dun ărea de jos ă,

D. T. Maiorescu, copia în mărime naturală a duorū picturī murale dela catedrala eppescă de Curtea de Argeş,

P. S. Eppū Ghenadie alū Râmnicului unū album de fotografiī, reprezentândū monumente religiose din judeţulū Vâlcea.

Véd. V. Alexandri unū portretū alū soţului seū.

D. Const. Bălcescu, acelaşi, lucratū în daguerotipiă.

G. M. Tătărescu portretulū lui N. Bălcescu, lucratū la Parisū. 1851.

I. Brătianu o fotografiă a aceluiaşi.

G. Ardeleanū din Timişóra portretulū în oleū alū lui D. Cichindealū.

Preste totū s'a sporitū biblioteca Academiei în anulū 1892/3 cu cărţi tipărite 5592, manuscripte 114, documente 300, diare 321, foi volante 102, charte 61, atlase 6, albumurī 6, portrete 8, stampe 37, ear faţă cu anulū 1891/2 se arétă, cu deosebire la cărţi şi manuscripte, unū numărū întreitū.

Biblioteca Academiei, precum se vede şi numai din cele puţine comunicate aici, a luatū unū puternicū aventū, așa încâtū localităţile ei de până acum aū devenitū nesuficiente şi aū trebuitū să se amplifice.

Ear o împregiurare totū atâtū de îmbucurătore, ca şi înmulţirea ei, este că stă deschisa neîntreruptū dela 8 ore dimineţa până la 6 ore séra, şi sala de lectură e cercetată şi de şi de câte 20—25 cetitorī.

Din tóte acestea este evidentū, că biblioteca Academiei române înaintéză în proporţiune dréptă cu înalta instituţiune a sciinţei, ce o a întemeiatū. B.

DELA ACADEMIA ROMÂNĂ.

Din sesiunea din urmă a Academiei române avem se însemnām şi publicarea concursurilorō de *premiū* pentru lucrări scientifique şi literare. Acele concursurī sunt cele următore:

A) Premii pentru cărţi publicate.

Premiulū Năsturelū-Herescu, dia seria B), de 4000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anulū 1895 unei cărţi scrise în limba română, cu conţinutū de orī ce natură, care se va judeca

mai meritoriă printre cele publicate dela 1 Ianuariu până la 31 Decembre 1894.

II. *Premiul Statului Eliade-Rădulescu*, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1895 unei cărți scrise în limba română, cu conținut literar, care se va judeca mai meritoriă printre cele publicate dela 1 Ianuariu 1893 până la 31 Decembre 1894.

Concurenții la aceste două premii voru binevoi a trimite la cancelaria Academiei Române în Bucuresci — (Calea Victoriei Nr. 135) operele lor, cari voru fi în condițiunile de timp aci însemnate, în câte 12 esemplare, până la 31 Decembre 1894.

III. *Premiul Asociațiunei Craiovene pentru dezvoltarea învățământului public*, în suma de lei 1500, se va decerne în sesiunea generală din 1895 celei mai bune cărți didactice în limba română dintre cele tipărite dela 1 Ianuariu 1892 până la 31 Decembre 1894.

Terminul depunerii la cancelaria Academiei, în 6 esemplare a cărților propuse pentru concurs, este până la 31 Decembre 1894.

IV. *Premiul Statului Lazaru*, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1896 unei cărți scrise în limba română, cu conținut științific, care se va judeca mai meritoriă printre cele publicate dela 1 Ianuariu 1894 până la 31 Decembre 1895, seú celei mai importante invențiuni științifice făcute dela 1 Ianuariu 1894 până la 31 Decembre 1895.

V. *Marele premiu Năsturelu-Herescu*, din seria B, în sumă de 12,000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1897 unei cărți scrise în limba română, cu conținut de oră ce natură, care se va judeca mai meritoriă printre cele publicate dela 1 Ianuariu 1893 până la 31 Decembre 1896.

VI. *Premiul Hagi-Vasile*, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1900 unei cărți scrise în limba română și publicate în timpul dela 1 Ianuariu 1894 până la 31 Decembre 1899, ală cărei cuprinsu va fi: „Istoria comerțului la Români“, seú „Starea actuală a comerțului în România“, seú „Studii asupra legislațiunei comerciale în Statul român“, seú „orice alte subiecte privitoare la comerțul român“.

Terminul prezentării cărților, în 6 esemplare, pentru concurs va fi până la 31 Decembre 1899.

B) *Premii pentru lucrări puse la concurs cu subiecte date.*

VII. *Premiul Statului Lazaru*, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1895 celei mai bune lucrări în

limba română asupra următorului subiect: „Igiena țăranului român. Locuința, încălțăminte și îmbrăcămintea, alimentațiunea în diferite regiuni ale țerei și în diferite timpuri ale anului“. Terminul prezentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1894.

VIII. *Premiul G. Sanu-Marinu*, în sumă de 2000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1895 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Considerațiuni asupra comerțului României cu țările străine atât la Orient cât și la Occident, începând cu secolul al XVI-lea până la anul 1860“. Terminul prezentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1894.

IX. *Premiul Neuschotz*, de 2000 lei, se va decerne în sesiunea generală din 1895 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Compendiu istoric asupra dezvoltării industriale la Români până în 1875“. Terminul prezentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1894.

X. *Premiul Alecsandru Ioan Cuza*, de 1000 lei, dimpreună cu procentele acestei sume până la acordarea premiului se va decerne în sesiunea generală din anul 1896 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Istoria Românilor dela Aurelian până la fundarea Principatelor“. Terminul prezentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1895.

XI. *Premiul Alecsandru Ioan Cuza* de 6000 lei se va decerne în sesiunea generală din anul 1896 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Psihologia și metafizica poporului român după literatura populară“. Terminul prezentării manuscriselor la concurs va fi la 1 Septembrie 1895.

XII. *Premiul Statului Eliade-Radulescu* de 5000 lei se va decerne în sesiunea generală din anul 1896 celei mai bune lucrări scrise în limba română asupra următorului subiect: „Botanica populară română din punctul de vedere al credințelor, datinelor și literaturii populare, avându-se în vedere adunarea cât se poate mai bogată a materialului“. Terminul prezentării manuscriselor la concurs va fi până la 1 Septembrie 1895.

XIII. *Premiul Statului Lazaru* de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anul 1897 celei mai bune lucrări în limba română asupra următorului subiect: „Studiul vinurilor din România din punctul de vedere economic și al compozițiu-

neî loră chimice⁴. Manuscriptulă va trebui să cuprindă materie pentru circa 300 pagine tiparū în 8° garmondū. Terminulă presentărei manuscripteloră la concursū va fi până la 1 Septembrie 1896.

XIV. *Premiulă Statulă Eliade-Rădulescă*, de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anulă 1898 celei măi bune lucrări scrise în limba română asupra următorulă subiectū: „Considerațiună istorice și geografice asupra Basarabiei înainte de 1812, cu deosebită privire asupra Hotinulă, regiunei centrale și Bugiagulă⁴. Terminulă presentărei manuscripteloră la concursū va fi până la 1 Septembrie 1897.

XV. *Premiulă Alecsandru Bodescu*, de 1500 lei, se va decerne în sesiunea generală din anulă 1899 celei măi bune lucrări scrise în limba română asupra următorulă subiectū: „Cercetări istorice asupra orașeloră Chilia și Cetateă-Albă“. Terminulă presentării manuscripteloră la concursū va fi până la 1 Septembrie 1898.

XVI. *Premiulă Statulă Lazarū* de 5000 lei, se va decerne în sesiunea generală din anulă 1899 celei măi bune lucrări în limba română asupra următorulă subiectū: „Studiulă hidrograficū completū alū unuia din următorele rîuri: Jiulă, Oltulă, Argeșulă, Ialomița și Siretulă⁴. Terminulă presentărei manuscripteloră la concursū va fi până la 1 Septembrie 1898.

Notă. — Manuscriptele lucrăriloră puse la concursurile premiiloră de sub Nrîi VI, VIII, IX, X, XI, XII, XIII, XIV, XV, XVI, se voră presenta anonime, purtândū o divisă, care va fi produsă pe unū plicū sigilatū, cuprindendū numele concurentulă.

Academia își rezervă dreptulă de a tipări în publicațiunile sale lucrările, ce se voră premia.

Premiele se voră da autoriloră numai după tipărirea lucrăriloră premiate.

Concurenții sunt obligați a arăta totdeuna în scrisū, pentru care anume premiū presintă lucrările la concursū.

Conformū regulamentulă votatū pentru *donatiunea V. Adamachi* se voră da din acea fundațiune pe fiă-care anū câte 2 premiū à 5000 lei, apoi 24 burse (stipendii) în țeră, și anume 16 la facultatea de sciință și medicină din Iași, și 8 la scōla de poduri și șosele din Bucuresci, ear în străinătate se voră trāmite 9 studenți și anume: 3 licențiați dela facultatea de sciințe din Iași, 3 ingineri dela scōla de poduri din Bucuresci și 3 bacalaureați pentru specialitatea de industriă seū de arhitectură. Atātū premiile cât și

bursele, conformu dorinței fundatorului, se voru acorda numai la Români. —

Unul din punctele programei, de care avea a se ocupa Academia în sesiunea presentă, era și *cestiunea scrierei lui u mută finală*. Referentul dl. B. P. Hașdeu propune, ca după principiul: *o vocală, oră care ară fi ea, atunci când nu se aude în grai, nu trebuie scrisă*, propune scóterea lui *u* din întrebuintare. Academia amână finalizarea cestiunei pe sesiunea procsimă, avëndu secțiunea literară a pregăti până la finea anului curentu o lucrare asupra ortografiei, și aceea tipărită a o împărți membrilor, spre a o puté studia până la deschiderea sesiunei.

Președinte, precum am amintitú deja în Nr. 5, s'a alesú dl. Ioanú Ghica, vice-președinti dd. Urechia, Negruzzi și Brândză.

UNŪ CUVĒNTŪ DESPRE DESVOLTAREA COMUNICAȚIUNEI ÎN UNGARIA.

Consiliarulú ministerialú Eugen Szábó, fostú șef alú secțiunei căilorú ferate în ministeriulú din Budapesta, unú bunú cunoscătorú alú politicei decedatului ministru de comerciú Baross, publică în numărulú din Maiú c. alú revistei „Budapesti Szemle“ sub titlu „Sistemulú și lucrările lui Baross“ unú articolú, care aruncă o deosebită lumină asupra activității fostului ministru, atâtú de multú sərbătoritú în cercurile „patriotice“.

Recunoscëndú neobositulú zelú și integritatea personală a lui Baross, criticulú îi impută, că prin o presă coruptă a căutatú sē mascheze purulú adevărú asupra operelorú sale, făcëndu-o pe acésta sē-lú preamărăscă și sē combată și cea mai inofensivă critică asupra reformelorú introduse de dēnsulú.

Décă Baross arú fi suferitú adevărulú, ce i lú spuneaú referenții sēi speciali, — dice Szabó, — sigurú arú fi devenitú mai mare omú; ear așa după mórtea sa vorú eși la ivélă tóte lucrurile acoperite cu vélulú secretului oficialú, și desulú fum de tāmăia, căditú lui Baross prin presa oficiósă, va trebui sē cedeze terenulú unui vĒntú recoritorú.

Tóte reformele lui aú avutú, díce, timbrulú șovinismulú naționalú. Apoi trece la critica tarifulú de zone alú lui Baross, din care estragemú următóarele de cea mai mare însemnătate pentru toți contribuabilii din patriá.

Ideea, cu mare cutezanță realizată de Baross, deja de dóne decenii a fostú ventilată în literatura specialá.

Dar se vedem, în ce modú a influințatú tarifulú de zone rentabilitatea căilorú ferate de statú. Unitățile pentru solvirea tacseí, înainte de întroducerea noulú sistem de zone (1888), era chilometrul; scala noulú tarif are unități mai mari, și scade în proporțiune cu depártările. Tarifele pentru persóne se deosebescú în trei categorii de caracterú cu totul deosebitú: comunicațiunea în vecin (zona 1), comunicațiunea mediá (zona 2—13), și comunicațiunea în depártare (zona 14). Resultatele acestora trebuie judecate pentru fiá-care categoriá în specialú. Frecuența pe tóte trenurile a fostú în anulú 1888 de 3,356,000 căletóri, ear în 1892 ajunse suma neasceptată de 23,023,000, va se dícă o diferența de 19,667,000 căletóri la anú. Dar din aceste 19,667,000 persóne, o parte imensá adecá 17,599,000, aú întrebuințatú numai zona 1. Comunicațiunea mediá este reprezentată prin numai 1,343,000 pasageri, ear biletú de zona a 14 aú folositú 725,000 persóne. Plusulú călătorilorú a sporitú prin urmare în cele trei categorii cu 730, resp. 22, și 200 de procente, și plusulú veniturilorú cu 200, 5¹/₂ și 180 procente. Vedem dar, că comunicațiunea mediá așa dícendú a stagnatú, pe când din puncte de vedere generale tocmai acésta este mai importantá. Dar totuși pentru depártările medii reducerea de 40% a tarifulú de zone este mai micá, decât avantajii oferite distanțelorú mici și celorú mari de totú. La comunicațiunea mediá întregulú plus dela 1888 până la 1893 nu este de câtú de 154,000 fl., o suma așa dícendú ridicolá, când considerámú, că în acest timpú rețeaua drumurilorú de ferú a crescutú cu 10%. Așa dar putemú constata tocmai la acestú însemnatú factorú alú veniturilorú cassei căilorú

ferate o detestabilă stagnare, care cu dezvoltarea generală a comunicației stă într'unu strigător contrast.

Puțina rentabilitate a comunicației medii nu pôte fi contrabalansată prin plusul veniturilor comunicației în vecinù și în depărtare, cu carea din urmă sunt — după di-sele lui Szabó — împreunate o mulțime de erogate, cauate prin introducerea sistemului de zonă. Dar desorganizațiunea serviciului, dar înmulțirea nenorocirilor, dar încordarea extremă și preste măsură a personalului căilor ferate, asemenea sunt factori însemnați, cari cresc în progressiune geometrică cu dezvoltarea comunicației, și cari atâtu din punctu de vedere fiscalu, câtu și alu inconveniențelor tehnice dovedescù în deajunsù nevitabilitatea tarifului de zone. Încă una: plusul veniturilor este a se reduce parte mare și la acea împregiurare, că materialulul rulantù a fostù sporitù în modù nesuficientù, ceea ce produce totdeuna mare incomoditate și puținù confortù pe trenurile ungare. De notatù este și aceea, că din comunicațiunea mărfurilor în anulù prim, de când sa introdusù tariful de zone, a rezultatù unù deficitù de 2,600,000 fl., care nici astăzi încã nu s'a depuratù.

Așa dar precauțiune la introducerea de sisteme noue, cari până aci nu au fostù experimentate de alții! Pentru-ce se plătimù noi spesele experimentelor? Cam în acestù modù finesce Eugenù Szabó articolulul seù, care arétã destulù de evidentù, că elogiile, ce se facù lui Baross de o parte a locuitorilor țerei, parte mare sunt nemeritate. *Silvanu.*

DIN CRONICA LUNARĂ.

La toți archiepiscopilor români, când s'a reintorsù dela casa magnaților, unde, precum se scie s'a reieptatù proiectul guvernului pentru căsătoria civilă, li s'au făcutù din partea preoțiime și a poporului călduröse ovațiuni. La gara din Sibiiù I. P. S. mitropolitù Mironù a fostù întimpinatù de membrii sinodului arhidieceasanù, preoți și mireni, în corpore.

Înființarea unui Consistoriū gr. orient. românū în Timișóra. Diececele Aradului și Caransebeșului se ocupă de cestiunea înființării unui Consistoriū în Timișóra, căruia se substea protopresbiteratele: Timișóra, Lipova, Belințu, Comloșulū-Bănățeanū, Ciacova și Panciova, ear elū însuși se aparțină diecesei Caransebeșului.

Personale. Dlū Dr. *Aurelū Cosma*, candidatū de advocatură în Timișóra, și d-șóra *Lucia Minodora*, fiica dlui Parteniū *Cosma*, din Sibiiū, fidațați. — De asemenea dlū Dr. *Petru Spanū*, prof. semin. 1. Sibiiū, și d-șóra *Elena*, fca repos. prof sem. I. *Popescu*.

Profesorī diplomați. DD. Dr. *Emilianū Popescu*, profesorū seminarialū în Sibiiū și *Traianū Fărcașu*, profesorū gimnasialū în Beiușū, aū depusū esamenulū pedagogicū înaintea comisiunei esaminătoare din Budapesta și aū fostū declarați profesorī diplomați pentru scólele mediī cu limba de propunere română și maghiară.

Proiectulū de lege pentru căsătorīa civilă a fostū reieptatū în casa magnaților la 27 Aprile (9 Maiū) a. c. cu majoritate de 21 voturi; și prelațiī bisericeilorū nóstre române, carī toți aū combătutū acelū proiectū, aū fostū primiți de eparchioțiī lorū cu viuă bucurīa. —

Necrologū. La 29 Aprile (11 Maiū) a. c. a reposatū în Brașovū d-na *Elena* născută *Florīanū*, soția prof. gimn. *Panteleimonū Dima*, în etate de 46 ani.

— La 14/26 Maiū a răposatū preotulū *Ioanū Macaveiū*, parochū în Feldru, cunoscutū poporului nostru ca zelosū luptătorū și neînfricatū martirū pentru dēnsulū, în etate de 35 ani.

Preoțimea din Bucovina, română și ruteană, a ținutū la 8 Maiū n. o adunare din tótă archidieceasa în cauza îmbunătățirei din fondulū religionarū a salarielorū preoțesci și a alesū o deputațiune de 10, carea se așternă Maiestățiī Sale o petițiune în cauza acēsta.

Donațiunī pie. Marele proprietar din Boldurū (Bănatū) *Filipū Eckstein* cu soția sa *Regina* aū dăruitū bisericei greco-orient. rom. de acolo s. vase în prețū de 500 fl., economiī *Nicolaū Munteanū* și soția *Flórea* aū rădicatū o cruce înaintea bisericei cu 255 fl., și mulțime de alți credincioși totū de acolo aū datū summe considerabile spre scopuri religióse.

Fundațiune piă. Preotulū din Stănesci (Bucovina) *Ioanū Griboviči* cu soția sa *Eufrosina* aū testatū întru pomenirea copiilorū lorū răposați *Eugenū*, *Aristia*, *Aurora* cās. *Tomoviči*, *Teofilū* și *Sinclitica* suma de 5000 fl., din carī 3000 fl. pentru zidirea bisericei din Stănesci, ear restulū pentru scóle și stipendii. Onóre demnei familii, carea scie rădica memoriei membrilorū sei astfelū de monumente!

Societatea dómnelorū române din Bucovina a ținutū la 6 Maiū n. adunarea sa generală, fiindū de față 46 membri fundatorī

și ordinari, sub presidiul d-nei *Elena de Popoviciu* născ. contesa *Logotheti*. Unul din obiectele principale au fost preparativele pentru zidirea internatului de fete proiectată.

Foia nouă beletristică. La Tergu-Jiu ese cu începere dela 15 Aprila a. c. o foia periodică ilustrată numită „*Jiul*“, *revistă pentru literatură și știință*. Acea ese la 15 a fiă-cărei luni sub îngrijirea unui comitetu. Costă pe an 8 lei, pe $\frac{1}{2}$ an 4 lei 50 bani, pe 3 luni 2 lei 50 bani. Abonamentele se facu directu la tipo-litografia națională Nicu D. *Miloseșcu în Tergu-Jiu* Nr. 1. Foia se presentă în formă recomandabilă; deci bun succes! —

Invențiunea unui român bănățianu. Diu Petru *Jivin* din Rodna (Torontal) a inventat un nou *curățitor de țevi* pentru cazanele de abur, și constatându-se valoarea aceluia, inventatorul a și dobândit patentă pentru statele Austro-Ungaria, Germania și România.

Fondul de teatru român, după „Familia“ dela 1/13 Mai c., a ajuns suma de 66,473 fl. —

Numele munților transilvăni schimbate în unguresce. Reuniunea maghiară carpatină din Transilvania a început a schimba și numele munților din giurul Sibiiului: Cindrel în Széptető, Surul în Koronacsucs, Negoiul în Királyi szirt etc. În deșert! Aceia voru rămâne totu ce au fost și sunt.

BIBLIOGRAFIA.

Diu „*Istoria scólelor*“ de V. A. *Urechid*, lucrare premiată de Academia a eșit tomul III. Acesta se ocupă cu Istoria culturală a poporului nostru dela 1800—1864.

FONDULŢ GEORGIŢ BARIŢIŢ.

Transportu din Nr. 5. 1355 fl. 31 cr. și 9 lei.

Ex. Nr. 112—1894: *Nr. listei 179*. Colectante Dr. I. Mihu. Desp. IX. alu Orăștiei 20 fl.; Dr. I. Mihu 15 fl.; Dr. A. Tincu 1 fl.; Dr. Aureliu Munteanu 2 fl.; Aureliu P. Barcianu 2 fl.

Suma 40 fl.

Ex. Nr. 106—1894. *Lista Nr. 509*. Colectante: Partenie Cosma. „*Patria*“ cassă de economii 25 fl.; Georgiu Vancea, Valeriu Medisanu, Dr. Alesandru Popu, Sofronu Stan câte 1 fl.; Iuniu Br. Hodoșiu 2 fl.

Suma 31 fl.

Ex Nr. 114—1894. *Lista Nr. 665*. Colectante: Ilie Curescu, supraloc. în pens., ases. cons. în Caransebeș. Alesandru Balaș, Lissa 2 fl.; Alesandru Diaconovich, Stanciu Popovici câte 1 fl.; Aureliu de Popescu, prim-forestier 2 fl.; Elena de Popescu, Iosif Gerga câte 1 fl.; Ilia Romanu 50 cr.; Martin Babeu, Gregoriu Trostea câte 20 cr.; Avram Vladulescu 30 cr.; Dimitrie Humitia, Ioanu Paica, Ilie Curescu, Teodoru Banda, Michailu Sehandanu,

Costa Toma, Iacob Lungu, Petru Pașan, Ioană Duică, George Hardușiu, Alesandru Tomescu, economă, câte 20 cr.; patru români de omenie 80 cr.; Mihuti Seracină, Vicentie Pinte, Alece Frateșiu, preotă în Mehadia, (nedeșifrabilă), N. N., Gregoriu Vasilescu, George Serafim, Iancu Vasilescu, câte 50 cr.; Ioană Balaia 60 cr.; Filzer Henrich, Lorenz Tremel, Zacharia Popovică, câte 30 cr.; Simionă Lupescu 10 cr.; D. Ispas, primariu în Verciorova, Petru D. Ciuhurez, Verciorova (România), D. Ioană (nedeșifrabilă) Ioană Popovică, Iohann Miklea, Hptm., Netta Calciunariu, Otto Popovich, Iancu Pinte, Ioană Thopal, Patriciu Dragalina, câte 1 fl.; Vasile Segercean 2 fl.; Ilie Curescu 2 fl. 90 cr.; Michailă Popovică 3 fl.; Neagul, Duda, Z. Popovică, I. Kisteanu, Simeonă Ciungia, Constantină Zepeniag, parochiulă Mehadie, Nicolae Groza, invetatoriu, G. Peltzer, Schilliu F., Maria de Blidariu, Ioană Isac. Andreiu Bistriana, Georg. Fattin, Moise Popovică, Gregor Valeriu, A. Marin, Thomas Martinec câte 50 cr.; Kristesko Georg 40 cr. Kirchenberger, Nestorovich, Michail Mihoc, Gligoră Murgu, Demeter Giurgescu, Isak Isak, Ioană Mihaia, câte 30 cr.; N. Fisch, F. Adler, Moise Belesu, Avram Magariu, Damiană Daia, Georgiu Bozlovană, Iohann Oprutu, Lazară Ciuru, Alimpie Peica, Arsenie Greus, Georg Bochisch, N. N., Nikolaus Terzin câte 20 cr.; Ioană Haramba, Iohann Lungașu, Iohann Adam, Elias Ciollem câte 10 cr.

Suma 49 fl.

Transportă 1475 fl. 31 cr. 9 lei.

PARTEA OFICIALĂ.

Nr. 142/1894.

Procesă verbală

luată în ședința comitetului Asociațiunei transilvane pentru literatura română și cultura poporului român, ținută în 3 Maiu n. 1894.

Președinte: Dr. Ilarionă Pușcariu, vice-președinte.
Membrii prezenți: Ioană Hannia, Ioană V. Russu, Ioană Papiu, Zacharia Boiu, secretariu I., I. St. Șuluțiu, Parteniă Cosma și Ioană Crețu.

Secretariu: Dr. V. Bologna.

Nr. 63/123. Consistoriulă archidieceșei române gr. cat. din Blajă, cu dto 31 Martiu 1894. Nr. 1288. provocându-se la hărtia

acestuî comitetu din 17 Novembre 1890 Nr. 270, și la scripta sa din 18 Novembre. 1890 Nr. 4279, — cere încuoscintare despre dispozițiile luate, ca venitul, ce compete scôlei române gr. cat. din Cojocna din fundațiunea fericitului Ioanū Olteanū, să se aplice conformū dorinței fundatorului, eventualū să i se notifice suma, ce compete numitei scôle dela începutū până la 31 Decembre 1893, ca se o pôtă ridica.

— Deore-ce cauza se află încă sub judiciū, cererea se ține în suspens.

Nr. 64/129. „Albina“, institutu de creditū și economii din Sibiiū, cu dto 10 Aprile 1894. Nr. 7608. aduce la cunoscintă acestuî comitetū, că adunarea generală a numitului institutu, ținută la 30 Martiū a. e., din suma destinată pentru scopuri de binefacere și culturale a votatū Asociațiunei transilvane pe anulū curentū următóarele sume:

1. 500 fl. cu scopū de a se crea 10 stipendii de câte 50 fl. pentru elevele internatului împreunatū cu scóla civilă de fete a Asociațiunei;

2. 500 fl. pentru fondulū „George Barițiu“;

3. 500 fl. scólei civile de fete a Asociațiunei pentru trebuințele curente.;

— Spre plăcută scire cu mare mulțemită. În legătură se însărcinează biroulū a publica la timpulū seū, cu terminū de 30 zile, concursulū pentru conferirea celorū 10 stipendii à 50 fl. pro anulū scol. 1894/5. elevelorū, cari vor fi adăpostite în internatulū scólei civile de fete a Asociațiunei, înformându în cestiune și direcțiunea scolară.

Nr. 65/131. Dlū Dr. Amos Frâncu, avocatū în Sibiiū, cu dto 12 Aprile 1894. transpune aici dela dlū căpitanū ces. reg. N. Șandorū de Viștea, o copiă după diploma nobilitară a familiei acestuia, spre întrebuintare la colecțiunea de asemenea documente și restituire proprietariului după folosire.

— Spre scire, avënd a se comunica dlui Ioanū cav. de Pușcariū pentru întrebuintare.

Nr. 66/132. Veduva Dimitrie Rūs n. Terezia Pop din Băscel, cu dto 14 Aprile 1894. cere ajutoriū pe sēma fiului seū Antonie Rūs, învțăcelū la rotărie în Zelăū.

— Cererea se reține până la publicarea concursului referitoriū la aceste ajutóre.

Nr. 67/141. Secretariul al II-lea raportează, că din ajutoarele votate învățăcelor meseriași din subvențiunea primită dela Societatea „Transilvania“ din Bucuresci au devenit noue în vacanță cu finea anului 1893, prin eliberarea învățăcelor respectiv de calfe, și că prin urmare acele ajutoare se pot vota altor învățăcei începându cu anul 1894.

— Pentru conferirea celor noue ajutoare à 25 fl. cu începutul anului 1894, din subvențiunea societății „Transilvania“ învățăcelor meseriași români din Transilvania, se publică concursu cu terminu de 30 zile.

Nr. 68/134. Dlă Vasilie Chirtopu, proprietariu în Câmpeni, cu dto 21 Aprile 1894. arată, că în 5 Iuliu 1893, a trimis 10 fl. prin asigurațiune postală pentră fondulu „Georgiu Barițiu“, n'a fostu însă încunoscintatu, decă s'a primitu aici acea sumă, nici în organulu Asociațiunei n'a aflatu să fiă achitată, — cere deci informațiune pentră a se puté reclama la oficiulu postală.

— Constatându-se primirea sumei respective la cassa Asociațiunei, se cuitéază ulterioru cu mulțemită.

Nr. 69/135. Administrația diarului „Tribuna“ din Sibiu, cu dto 26 Martiu 1894, presentă o notă de inserțiuni despre 5 fl. 10 cr. și anume: pentră publicarea unei convocări în Nr. 157 și 255 din 1893, 2 fl. 10 cr., și pentră publicarea unui concursu în Nr. 175 din 1893, 3 fl., în totalu: 5 fl. 10 cr. v. a.

— Se transpune la cassă spre achitare.

Nr. 70/137. Inspectoratul regiū de scōle din locu, cu dto 24 Aprile 1894, împărtășesce, că ministrulu de culte cu dto 10 Aprile 1894 Nr. 16,577, în conțelegere cu ministrulu de comerciū, pe basa §. 4. art. II de lege din 1892, a permisu să se țină la Dobriținu espositie regnicolară de aparate de învățămentu din 18 Augustu până în 2 Septembrie a. c., la care se potă participa instituttele de învățămentu de sub jurisdicțiunea sa, întru cât le permite bugetulu anului scolaru curentu și fără conturbarea învățămētului.

— Se transpune direcțiunei scōlei civile de fete a Asociațiunei transilvane.

Nr. 71/136. Dlă Michailu Andreica, proprietariu în Câmpeni, invitatū fiindu de acestu comitetu cu dto 5 Aprile 1894 Nr. 107, pentră a ne informa despre stadiulu, în care se află afacerea vinderei realităților din lăsămētulu fericitulu Avram Iancu din Vidra de susu, în care afacere d-sa a fostu numitū comisariu cu dto 5 Septembrie 1891, Nr. 233, a ne raporta mai departe în genere

despre starea aceloră realităţi şi în specială despre reparaturile, ce s'ar reclama ca neapërate pentru móra de acolo, — cere cu dto 24 Aprile 1894, să fiă dispensatū de astă dată dela acéstă sarcină din cause sanitare, şi recomandă pentru acelū scopū pe dlū Michailū Gomboş, mare proprietariū în Vidra de susū şi membru pe viétă alū Asociaţiunei.

— Luându-se la cunoşcinţă seusa dlui Michailū Andreica, în loculū dsale se invită cu tótă onórea dlū Dr. Vasiliū Preda, avocatū în Câmpeni, a ne informa despre starea realităţilorū din lăsămëntulū fericitulū Avram Iancu din Vidra de sus şi indeosebi despre reparaturile reclamate ca neapërate pentru móra de acolo, în sensulū concludusulū anteriorū luatū în cestiune în şedinţa acestui comitetū din 5 Aprile 1894 Nr. prot. 48.

Nr. 72/139. Tipografia archidieceasană din locū presentă doue note dto 11 Aprile 1894, una despre 191 fl. 40 cr., pentru tipărire, broşurarea şi espedarea foii Asociaţiunei pe lunile Ianuariū — Martiū a. c.; alta despre 12 fl. 40 cr. pentru unū protocolū de esibite legatū, pentru 500 esemplare certificate şi regulamentulū pentru folosirea bibliotecei în 100 esemplare, în totalū 203 fl. 80 cr.

— Se transpunū la cassă spre achitare.

Nr. 73/138. Dlū Leontinū Simonescu, cassariulū Asociaţiunei, în urma comisiei primite dela acestū comitetū, cu dto 5 Aprile 1894, Nr. 117, pentru a lămurí cestiunea referitóre la cererea dlui George Sêrb dto 20 Martiū 1894, ca să i se trimită întréga donaţiune făcută de fericitulū Cipariū pe séma fondulū pentru crearea unui teatru românū, care se administréză aici, cu dto 1 Maiū a. c. dând informaţiune despre starea causei, propune: Fiind-că fondulū teatruluiū îşi are acum administraţiunea sa regulată, şi e singurū competentū a-şi administra averea sa după cum află mai bine, este deci cu scopū, să se céră consensulū societăţii pentru crearea unui fondū de teatru românū, ca să se vëndă obligaţiunea de statū, respective să o cumpere fondulū generalū alū Asociaţiunei şi se escontenteze fondulū teatruluiū cu a treia parte din preţulū vëndărei. În modulū acesta atâtū Asociaţiunea cât şi fondulū teatruluiū ar primí în proprietate esclusivă partea ce le compete, şi s'ar simplifica în favorulū causei şi manipulaţiunea la cassa Asociaţiunei.

Pe basa acestui raportū se aduce următorilū concludsū:

— Sē se estradee societătei pentru crearea unui fondū de teatru românū partea ce i compete, şi anume: a treia parte din

interesele anuale ale obligațiunei de statū de 500 fl. din anulū 1860, dăruiță cu acelū scopū Asociațiunei transilvane la 1877 de fericitulū Timoteiū Cipariū, fostū președinte alū Asociațiunei, ear cu privire la viitoriū sē se cēră consimțemētulū numitei societăți, ca sē se vëndă obligațiunea de statū, respective sē o cumpere fondulū generalū alū Asociațiunei și se escontenteze fondulū teatrulū cu a treia parte din prețulū de vëndare.

Nr. 74/140. Societatea „Andreiū Șaguna“ a tinerimei române din Seminariulū „Andreianū“ din Sibiiū, trimite pentru biblioteca Asociațiunei transilvane „Almanachulū“ seū, edatū a. c. din incidentulū sērbărei iubileulū seū de 25 anī.

Spre scire cu mulțemită, avēnd a se transpune la biblioteca Asociațiunei.

Nr. 75. Pentru verificarea procesulū verbalū

— Se designēză membrii: Z. Boiu, I. St. Șuluțiū și I. Crețū.

Ședința se încheiă.

D. u. s.

Dr. Ilarionū Pușcariū m. p.,
vice-președinte.

Dr. V. Bologa m. p.,
secretariū II.

S'a verificatū. Sibiiū în 8 Maiū, 1894 n.

I. St. Șuluțiū m. p.

Z. Bolu m. p.

I. Crețu m. p.

Ad Nr. 141—1894.

CONCURSŪ.

Devenind în vacanță *noue ajutōre à 25 fl.* pe anū pentru învêțacei meseriași romāni din Transilvania, din subvențiunea ce primesce Asociațiunea spre acelū scopū dela societatea „Transilvania“ din Bucuresci, — se escrie concurs pentru conferirea acelorū ajutōre cu *începutulū anulur 1894.*

Învêțacei meseriași, cari doresc a reflecta la vre-unulū dintre aceste ajutōre, aū sē înainteze pe lângă cerere următōrele documente:

a) atestatū de botezū în originalū seū în copiă legalizatā;

b) testimoniū scolastic de celū puținū 4 clase elementare;

c) atestatū, că se află deja lucrându la vre-unū măiestru seū corporațiune și cu ce succesū ;

d) contractū, în originalū seū copiă legalisată, încheiatū cu măiestru conformū §. 61, alū legii industriale (art. leg. XVII. 1884);

e) atestatū de moralitate dela autoritatea locală competentă și

f) adeverință dela părinți seū tutori, că suntū deciși a lăsa pe fiī seū pupiliī lorū la învățatură, până se vor perfecționa pe deplinū.

Cererile instruite cu aceste documente, se se înainteze la subsemnatulū comitetū *până în 25 Iuniū 1894 n.*

Cererile intrate mai târziu nu se vor considera.

Sibiiū din ședința comitetului Asociațiunii transilvane pentru literatura română și cultura poporului romănu, ținută la 3 Maiū 1894 n.

Dr. **Harionū Pușcariū** m. p.,
vice-președinte.

Dr. **V. Bologa** m. p.,
secretariū II.

CONSPECTULŪ

membriilor Asociațiunei transilvane, cari au solvitū tacsele în lunile Ianuariū - Martiū 1894.

Valeriū G. Comșa 5 fl. pe a. 1893; Nicolaū Susta 5 fl.; Dr. Emanuilū Elefterescu 5 fl. 1 cr.

Desp. Zernești dela membri: 80 fl.; Dr. Iancu Mețianū, Nicolaū Penciū, Nicolaū Cinteā, Dr. Eugen Mețian, Ioanū Dan, Stanciu Garoiū, Ioanū Gârniță, Iacobū Popeneciū, Nicolaū Manoiū, Georgiū Tomas, Iacobū Zorca, Nistorū Podariū 1892/3. — Ioanū Rațiu, Nicolaū Grozea, George Babeșū, Ioanū Hodo-reanū 5 fl.; Petru Pop 5 fl.; Camera comercială Brașovū 6 fl.; Andreiū Frăncu 5 fl.; Nicolaū Frateșiu 5 fl.; Gavriilū Ciobotariū 5 fl.; Simeonū Po-plea 5 fl.; Nicolaū Marin 5 fl.; Dr. Ioanū Stroia 6 fl.; Georgiū Maxim 5 fl.; Dr. Lemenyi, Dem. Banciū 10 fl.; Ioanū Stravoiū, Com. Poiana Mărului, Ioanū Vodă, Moise Micu, Ioanū Jurca, Șona, Ioanū Avram.

Desp. Zernești 32 fl.; Ilie Vlasa 5 fl.; I. Mircea 4 fl. 97 cr.; Teofilū Drăganū 10 fl. pe 1892/3. Ioanū Dragomirū 5 fl.; Simeonū Horvatū 5 fl.; Adam Cristea 5 fl.; Vidra sup. comuna bisericescă 101 fl.; Dr. G. Ilea 5 fl.

Desp. Orăștiei dela membri: Sam. Popovici (pe vicță), Laurianū Ber-cianū, Nicolaū Andreiū pe a. 1893, Ioanū Trifanū, Nicolaū Costescu, Petru

Beleiū, Ioanū Munteanū, Elia Popoviciū, Chirilū Teacoi, Dem. Iosif, Ioanū Ciumaș, Aurelū P. Barcianū, George Bogdanescu, Ioanū Stanase, Iosif de Orbonaș, Simeonū Corvin, Vasiliū Sintionū, Dr. Silviū Moldovanū, Ioanū Boteanū, Nicolaū Popovici pe a. 1893, Augustinū Nicoră 206 fl. 1892/3. — I. cav. de Pușcariū pe 1893, Daniilū Gaborū câte 5 fl. Suma 545 fl. 98 cr.

PROGRAMA ESAMENELORŪ PUBLICE

dela scōla civilă de fete cu internatū a Asociațiunei transilvane, cu finea anului scolasticū 1893/4.

Lună în 25 Iuniū n.

la órele 10 a. m. examenulū *privatū* cu elevele din cursulū complementarū.

Marți în 26 Iuniū n.

a) înainte de amēđi:

dela 8—9 óre Religiunea cu tóte elevele.

„ 9—10 „ Limba română cu clasa IV.

„ 10—11 „ Istoria universală și geografia cu clasa II.

b) după amēđi:

dela 3—4 óre Chemia cu clasa III.

„ 4—5 „ Limba franceză de despărț. II și IV.

Mercuri în 27 Iuniū n.

a) înainte de amēđi:

dela 8—9 óre Aritmetica cu clasa II.

„ 9—10 „ Limba germană cu clasa IV.

„ 10—11 „ Limba maghiară cu clasa III.

b) după amēđi:

dela 3—4 óre Istoria naturală cu clasa I.

„ 4—5 „ Fisica cu clasa IV.

Joi în 28 Iuniū n.

Dela 9—11 óre musica instrumentală și vocală; declamațiunī.

La 11 óre încheeerea solemnă a anului scolasticū și distribuirea atestatorū.

Lucrurile de mână femeesci, sunt espuse în decursulū examenelorū, într'una din salele institutului.

Diracțiunea.

Editura Asoc. trans. Redactorū: Z. Boiu. Tiparulū tipogr. archidiec.

La acestū Nr. se alătură unū suplementū.

